

УДК 330.12

В. В. Лойко,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів та економіки,
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-3248-1585

В. С. Руденко,

аспірант кафедри фінансів та економіки, Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ,
голова "Асоціації економістів Києва", м. Київ
ORCID ID: 0000-0001-9867-5951

Є. М. Лойко,

здобувач ступеня магістра, Університет економіки та права "КРОК", м. Київ,
ORCID ID: 0000-0003-3266-8286

DOI: 10.32702/2306-6792.2022.4.48

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ДОМОГОСПОДАРСТВ МІСТА КИЄВА ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ МІСТА

V. Loiko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department
of Finance and Economic, Boris Grinchenko Kyiv University, Kyiv

V. Rudenko,

Postgraduate student of the Department of Finance and Economics,
Boris Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Chairman of the Association of Economists of Kyiv

Ye. Loiko,

Master's student, University of Economics and Law "KROK", Kyiv

DYNAMICS OF HOUSEHOLD DEVELOPMENT OF THE CITY OF KYIV AS A COMPONENT OF SOCIAL SECURITY OF THE CITY

У статті досліджено тенденції розвитку домогосподарств міста Києва як складової соціальної безпеки економіки міста. Виявлено, що економіка міських домогосподарств тісно пов'язана з економікою міста. На основі комплексного аналізу встановлено, що позитивними тенденціями розвитку домогосподарств як в місті Києві так і в цілому в Україні за період 2016—2020 рр. є наступні: зростання середнього розміру домогосподарств по місту Києву та зростання частки домогосподарств з дітьми по місту Києву. Встановлено, що сукупні ресурси в середньому на одне домогосподарство у місті Києві за період 2016—2020 рр. зросли у 2,19 рази, а в цілому в Україні відповідно у 1,99 рази. Грошові доходи на місяць на одне домогосподарство у місті Києві за період 2016—2020 рр. зросли на 6,6 %, з них оплата праці на одне домогосподарство зросла на 13,0 %. Сукупні витрати в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві за період 2016—2020 рр. зросли у 1,55 рази, на одне домогосподарство в Україні зросли у 1,66 рази. За структурою витрат домогосподарства міста Києва витратили у 2020 р. на продукти харчування 42,6 %, а домогосподарства в середньому в Україні 48,1 % від загальних сукупних витрат. Споживчі сукупні витрати домогосподарств міста Києва на непродовольчі товари і послуги склали у 2020 р. 49,0 %, а домогосподарства в цілому в Україні 39,8 %. Проведено розрахунки рівня соціальної безпеки за одиничним показником-індикатором "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств, відсотків" показує зростання величини цього індикатора за роками, зважаючи на те, що цей індикатор є дестимулятором, зростання величини цього індикатора негативно впливає на рівень соціальної безпеки міста.

The article examines the trends in the development of households in Kyiv as a component of social security of the city's economy. It has been found that the economy of urban households is closely linked to the economy of the city.

Based on the comprehensive analysis, it is established that the positive trends in household development both in Kyiv and in Ukraine in general for the period 2016—2020 are the following: growth of the average size of households in Kyiv and growing share of households with children in Kyiv. It was found that the total resources per household in the city of Kyiv for the period 2016—2020 increased 2.19 times, and in Ukraine as a whole, respectively 1.99 times. Cash income per month per household in the city of Kyiv for the period 2016—2020 increased by 6.6%, of which wages per household increased by 13.0%. The total monthly expenditures per month per household in the city of Kyiv for the period 2016—2020 increased by 1.55 times, per household in Ukraine increased by 1.66 times. According to the structure of expenditures, households in Kyiv spent 42.6% on food in 2020, and households in Ukraine on average 48.1% of total aggregate expenditures. In 2020, the total consumer expenditures of households in the city of Kyiv on non-food goods and services amounted to 49.0%, and households in Ukraine as a whole accounted for 39.8%. Expenditures in non-food goods and services in Kyiv exceeded expenditures by 9.8% than in households in Ukraine as a whole. Resources of Ukrainian households are spent mainly on meeting the basic needs of Ukrainian families in food, utilities, clothing and footwear and necessary medical and educational services, leaving for savings and savings of only 5.6% (2020) of total resources. It can be concluded that the reduction of food expenditures and the growth of expenditures on non-food goods and services in households in Kyiv is a sign of increasing the standard of living of the population in the capital of Ukraine. Calculations of the level of social security on a single indicator-indicator "The share of food expenditures in consumer spending of households, percent" shows the growth of this indicator over the years, given that this indicator is a disincentive, increasing the value of this indicator negatively affects the level social security of the city.

Ключові слова: економіка міста, домогосподарства, доходи, видатки, сукупні споживчі витрати, динаміка, індикатор, соціальна безпека міста.

Key words: city economy, households, income, expenditure, total consumer spending, dynamics, indicator, social security of the city.

ВСТУП

Структурні перебудови в національній економіці, викликані трансформацією моделі економічного розвитку, а саме переходом від лінійної моделі економіки до циркулярної та змінами у споживчому секторі національної економіки, що фокусують увагу дослідників на розвитку домогосподарств як об'єктів, які віддзеркалюють тенденції змін у національній економіці. Економічна діяльність домогосподарств вважається неформальною, проте саме їх економічна діяльність є відображенням процесів, які забезпечують соціальну і, відповідно, економічну безпеку національної економіки. Рівень економічного розвитку домогосподарств, динаміка їх доходів та витрат свідчить про динаміку рівня життя населення. Домогосподарства стають все більш впливовим чинником розвитку споживчого сектора національної економіки. Сучасна тенденція урбанізації спонукає до дослідження розвитку домогосподарств великих міст, мегаполісів або агломерацій. Київ, як український мегаполіс, розвивається швидкими темпами. Тому дослідження тенденцій у розвитку домогосподарств міста Києва є актуальним. Порівняння темпів розвитку домогосподарств міста Києва та темпів роз-

витку домогосподарств в цілому в Україні надає можливість зробити висновок про вплив урбанізації на розвиток домогосподарств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню розвитку домогосподарств, їх економічній, фінансовій, споживчій та заощаджувальній поведінці присвячені праці наступних авторів. Проблематиці моделей споживчої поведінки домогосподарств та регіональним особливостям їх формування в Україні, взаємозв'язку економічної поведінки домогосподарств та їхнього добробуту, зв'язку економічної поведінки домогосподарств і розвитку територій присвячені наукові статті Біль М.М. та Мульської О.П. [1—3]. Особливостям заощаджувальної поведінки домогосподарств України в умовах пандемії та соціально-економічна роль заощаджень домогосподарств в Україні присвятили свої статті Маршук А.М., Поліщук К.В., Мелих О.Ю., Булавинець В.М. [4—6]. Аналіз моделі поведінки домогосподарств в Україні напередодні та в умовах поширення Covid-19 проведено в статті Белової І.В., Д'якової І.І., Пахненко О.М., Бухтіарової А.Г. [7]. Враховуючи те, що наукові

Таблиця 1. Динаміка змін характеристики домогосподарств України та міста Києва за період 2016—2020 рр.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення даних 2020 від даних 2016, %
Середній розмір домогосподарств у місті Києві, осіб	2,61	2,62	2,62	2,63	2,63	0,77
Середній розмір домогосподарств в Україні, осіб	2,58	2,58	2,58	2,58	2,58	-
Частка домогосподарств міста Києва із дітьми до 18 років, %	35,9	35,9	36,4	36,4	36,5	1,67
Частка домогосподарств в Україні в цілому із дітьми до 18 років, %	38,2	38,2	37,8	37,9	37,7	- 1,31
Частка домогосподарств міста Києва без дітей, %	64,1	64,1	63,6	63,6	63,5	- 0,93
Частка домогосподарств в Україні в цілому без дітей, %	61,8	61,8	62,2	62,1	62,3	0,81

Джерело: складено авторами на основі даних Державного комітету статистики України та Головного управління статистики м. Києва [9, 10].

дослідження, результати яких є вже опублікованими у науковій літературі, стосувалися в більшій мірі сутності заощаджувальної поведінки домогосподарств та їх поведінку в умовах поширення Covid-19, то доцільно приділити увагу більш вузькій області дослідження, а саме динаміці розвитку домогосподарств міста Києва як складової соціальної безпеки міста.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження економічного розвитку домогосподарств міста Києва як складової соціальної безпеки економіки міста.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економіці домогосподарств приділяється все більша увага як у наукових дослідженнях, так і при розробці нормативно-законодавчої бази України. У Верховній Раді України зареєстровано "Проект Закону про домогосподарство (домоекономіку)", який вперше визнає домогосподарства суб'єктами підприємництва і пропонує ввести в Україні поняття "домоекономіка" [8]. Економіка сучасних міських домогосподарств тісно пов'язана з економікою міста. Доходи міських домогосподарств формуються у більшості за рахунок заробітної плати, а можливості отримати роботу з більш високим рівнем заробітної плати надає саме місто. Економічна поведінка домогосподарств тісно пов'язана із формуванням добробуту населення та рівнем соціальної безпеки як складової економічної безпеки міста. Київ є столицею України, єдиним глобальним містом України та найбільш сучасним містом з точки зору впровадження різних інновацій. Дослідження розвитку домогосподарств саме міста Києва

надає можливість зробити висновки про рівень соціальної безпеки міста.

Домогосподарства є суб'єктом економічних відносин та специфічним об'єктом аналізу споживчої поведінки населення країни. Споживацька поведінка домогосподарств характеризує споживчу, заощадливу та інвестиційну діяльність населення країни. Аналіз доходів та витрат домогосподарств характеризує привалюючі засоби формування доходів населення та пріоритетні напрями витрат. Аналіз споживчих витрат домогосподарств дозволяє зробити висновок про раціональну або, навпаки, нераціональну поведінку споживачів. Споживацька поведінка передбачає вибір споживача щодо кінцевого використання матеріальних та нематеріальних благ, до виробництва яких докладено людські зусилля. Споживацька поведінка тісно пов'язана із заощаджувальними та інвестиційними активностями домогосподарств. Для обґрунтування тенденцій розвитку домогосподарств проведено комплексний порівняльний аналіз розвитку домогосподарств міста Києва та України в цілому (табл. 1).

Середній розмір домогосподарств у місті Києві склав у 2020 р. 2,63 особи на 1 домогосподарство, що на 1,94% більше, ніж в середньому в Україні і збільшився за досліджуваний період на 0,77 %. Середній розмір домогосподарств в Україні в цілому за період 2016—2020 рр. не змінювався і склав 2,58 особи на 1 домогосподарство. Питома вага домогосподарств з дітьми до 18 років в місті Києві зросла на 1,67%, а в цілому по Україні зменшилась на 1,31 % за той же період. Частка домогосподарств без дітей по місту Києву за період 2016—2020 рр. зменшилась на 0,93 %, а в цілому в Україні зросла на 0,81 % за той же період. До позитивних тенденцій розвитку домогосподарств як в місті Києві так і в цілому в Україні за період 2016—2020 рр. можна віднести наступні: зростання середнього розміру домогосподарств по місту Києву та зростання частки домогосподарств з дітьми по місту Києву.

Результати порівняння розвитку домогосподарств в цілому в Україні та у місті Києві зокрема надають можливість отримати інформацію про розвиток рівня життя населення в країні в цілому і в столиці зокрема [10]. Проведений аналіз динаміки сукупних ресурсів домо-

Таблиця 2. Динаміка сукупних ресурсів домогосподарств у місті Києві та в Україні в цілому за період 2016–2020 рр.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення даних 2020 від 2016, %
Сукупні ресурси в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, грн	8213,89	10403,68	13579,91	18221,58	18054,60	Зростання у 2,19 рази
Темпи зростання сукупних ресурсів в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, у % до попереднього року	28,56	26,66	30,53	34,18	- 0,91	-
Сукупні ресурси в середньому на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому, грн	6238,8	8165,2	9904,1	12118,5	12432,3	Зростання у 1,99 рази
Темпи зростання сукупних ресурсів в середньому на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому, у % до попереднього року	19,25	30,88	21,29	22,36	2,59	-
Грошові доходи на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, %	90,9	93,7	94,8	93,9	97,5	6,6
- з них оплата праці на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, %	56,9	66,0	68,6	66,5	69,9	13,0
Грошові доходи на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому, грн	86,0	87,5	89,9	92,0	93,9	7,9
- з них оплата праці на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому, %	46,7	52,4	54,5	57,3	58,3	11,7

Джерело: складено авторами на основі даних Державного комітету статистики України та Головного управління статистики м. Києва [9; 10].

господарств по місту Києву та, для порівняння, в цілому по Україні дозволив зробити наступні висновки (табл. 2).

Сукупні ресурси в середньому на одне домогосподарство у місті Києві за період 2016–2020 рр. зросли у 2,19 рази, а в цілому в Україні

Таблиця 3. Динаміка сукупних витрат домогосподарств у місті Києві та в Україні в цілому за період 2016–2020 рр.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення даних 2020 від 2016, %
Сукупні витрати в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, грн	7710,79	9123,15	10892,20	13612,23	11931,93	Зростання у 1,55 рази
Темпи зростання сукупних витрат в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, у % до попереднього року	22,28	18,32	19,39	24,97	- 12,34	-
Споживчі сукупні витрати в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві, % у тому числі:	92,8	96,3	95,0	95,9	94,4	- 1,6
- продукти харчування, %	45,0	46,4	44,8	40,7	42,6	- 2,4
- непродовольчі товари і послуги, %	44,9	46,7	46,4	51,6	49,0	4,1
Сукупні витрати в середньому на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому, грн	5720,4	7139,4	8308,6	9001,45	9523,6	Зростання у 1,66 рази
Темпи зростання сукупних витрат в середньому на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому, у % до попереднього року	15,52	24,81	16,27	8,34	5,80	-
Споживчі сукупні витрати в Україні в цілому, % у тому числі:	93,2	92,9	92,0	91,3	91,4	- 1,5
- продукти харчування, %	49,8	47,9	47,7	46,6	48,1	- 1,7
- непродовольчі товари і послуги, %	40,5	41,9	40,9	41,5	39,8	- 0,7

Джерело: складено авторами на основі даних Державного комітету статистики України та Головного управління статистики м. Києва [9; 10].

Таблиця 4. Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств міста Києва, відсотків

	$X^R_{\text{опт}}$	$X^R_{\text{здв}}$	$X^R_{\text{нездв}}$	$X^R_{\text{небезп}}$	$X^R_{\text{крит}}$	Результати розрахунків нормування	Результати розрахунків з урахуванням вагового коефіцієнту
Граничне значення індикатора [16]	20	25	30	40	50	$Y_{ij} = 0,2 + 0,2 * (X_{\text{крит.}} - X_{ij}) / (X_{\text{крит.}} - X_{\text{небез.}})$	Ваговий коефіцієнт 0,0838
2016	-	-	-	45,0		$Y_{2016} = 0,2 + 0,2 * (50 - 45) / (50 - 40) = 0,30$	0,0251
2017	-	-	-	46,4		$Y_{2017} = 0,2 + 0,2 * (50 - 46,4) / (50 - 40) = 0,27$	0,0226
2018	-	-	-	44,8		$Y_{2018} = 0,2 + 0,2 * (50 - 44,8) / (50 - 40) = 0,30$	0,0251
2019	-	-	-	40,7		$Y_{2019} = 0,2 + 0,2 * (50 - 40,7) / (50 - 40) = 0,39$	0,0327
2020	-	-	-	42,6		$Y_{2020} = 0,2 + 0,2 * (50 - 42,6) / (50 - 40) = 0,35$	0,0293

Джерело: складено авторами за даними Державного комітету статистики України [9].

відповідно у 1,99 рази. Можна зробити висновок, що мешканці столиці мають можливість отримати більший обсяг сукупних ресурсів, ніж мешканці інших міст та сіл України. В збільшених обсягах сукупних ресурсів домогосподарств проявляється соціально-економічний пріоритет економіки міста Києва. Варто зауважити, що у 2020 р. темп зростання сукупних ресурсів домогосподарств міста Києва уповільнився і склав на 0,91 % менше, ніж у 2019 р. Грошові доходи на місяць на одне домогосподарство у місті Києві за період 2016—2020 рр. зросли на 6,6 %, з них оплата праці на одне домогосподарство зросла на 13,0 %. Темпи зростання грошових доходів на одне домогосподарство в середньому по Україні були вищими, ніж по місту Києву і склали за період 2016—2020 рр. 7,9 %. Проте темпи зростання оплати праці на місяць на одне домогосподарство в Україні в цілому були нижчими, ніж у місті Києві на 1,3%.

Аналіз динаміки сукупних витрат домогосподарств відображає як споживацьку поведінку домогосподарств так і рівень життя українських родин (табл. 3).

Сукупні витрати в середньому на місяць на одне домогосподарство у місті Києві за період 2016—2020 рр. зросли у 1,55 рази. Сукупні витрати в середньому на місяць на одне домогосподарство в Україні за той же період часу зросли у 1,66 рази. Доцільно зауважити, що сукупні витрати київських домогосподарств зростали більш повільними темпами, ніж сукупні витрати домогосподарств в середньому в Україні. За структурою витрат домогосподарства міста Києва витратили у 2020 р. на продукти харчування 42,6 %, а домогосподарства в середньому в Україні 48,1 % від загальних сукупних витрат. Споживчі сукупні витрати домогосподарств міста Києва на непродовольчі товари і послуги склали у 2020 р. 49,0 %, а домогосподарства в цілому в Україні 39,8 %. Таким чином

можна відмітити перевищення витрат в домогосподарствах міста Києва на непродовольчі товари і послуги на 9,8 % ніж у домогосподарствах в цілому в Україні. Можна зробити висновок, що зниження витрат на продукти харчування та зростання витрат на непродовольчі товари і послуги в домогосподарствах міста Києва є ознакою зростання рівня добробуту життя населення в столиці України. Проте потрібно зауважити, що порівняння рівня ресурсів домогосподарств та рівня сукупних споживчих витрат дозволило зробити висновок про те, що ресурси домогосподарств України витрачаються в основному на задоволення базових потреб українських родин у продуктах харчування, комунальних послугах, одязі та взутті і необхідних медичних та освітніх послугах, залишаючи на заощадження та накопичення у тільки 5,6 % (2020 р.) від загальних ресурсів. Цей факт підтверджується і в результатах наукових досліджень, які були проведені раніше та опубліковані у наукових журналах [11—15].

Для розрахунку зміни рівня соціальної безпеки за одиничним показником "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств, відсотків" використовується методика нормування показників [16]. Індикатор "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств, відсотків" є індикатором-дестимулятором. Нормування індикатора-дестимулятора проводиться за наступною формулою [16]:

$$Y_{ij} = 0,2 + 0,2 * (X_{\text{крит.}} - X_{ij}) / (X_{\text{крит.}} - X_{\text{небез.}}) \quad (1),$$

де Y_{ij} — нормоване значення індикатора X_{ij} ;

X_{ij} — значення i -го індикатора в період j ;

$X_{\text{небез.}}$ — величина індикатора, яка характеризується як небезпечний рівень економічної безпеки та за якої рівень економічної безпеки дорівнює 0,4, або 40% оптимального значення;

Таблиця 5. Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств в цілому в Україні, відсотків

	$X^R_{\text{онт}}$	$X^R_{\text{дв}}$	$X^R_{\text{нездв}}$	$X^R_{\text{небезп}}$	$X^R_{\text{крит}}$	Результати розрахунків нормування	Результати розрахунків з урахуванням вагового коефіцієнту
Граничне значення індикатора [16]	20	25	30	40	50	$Y_{ij} = 0,2 + 0,2 * (X_{\text{крит.}} - X_{ij}) / (X_{\text{крит.}} - X_{\text{небез.}})$	Ваговий коефіцієнт 0,0838
2016	-	-	-	49,8		$Y_{2016} = 0,2 + 0,2 * (50 - 49,8) / (50 - 40) = 0,20$	0,0168
2017	-	-	-	47,9		$Y_{2017} = 0,2 + 0,2 * (50 - 47,9) / (50 - 40) = 0,24$	0,0201
2018	-	-	-	47,7		$Y_{2018} = 0,2 + 0,2 * (50 - 47,7) / (50 - 40) = 0,25$	0,0209
2019	-	-	-	46,6		$Y_{2019} = 0,2 + 0,2 * (50 - 46,6) / (50 - 40) = 0,27$	0,0226
2020	-	-	-	48,1		$Y_{2020} = 0,2 + 0,2 * (50 - 48,1) / (50 - 40) = 0,24$	0,0201

Джерело: складено авторами за даними Державного комітету статистики України [9].

$X_{\text{крит.}}$ — величина індикатора, яка характеризується як критичний рівень економічної безпеки та за якої рівень економічної безпеки дорівнює 0,5, або 50% оптимального значення.

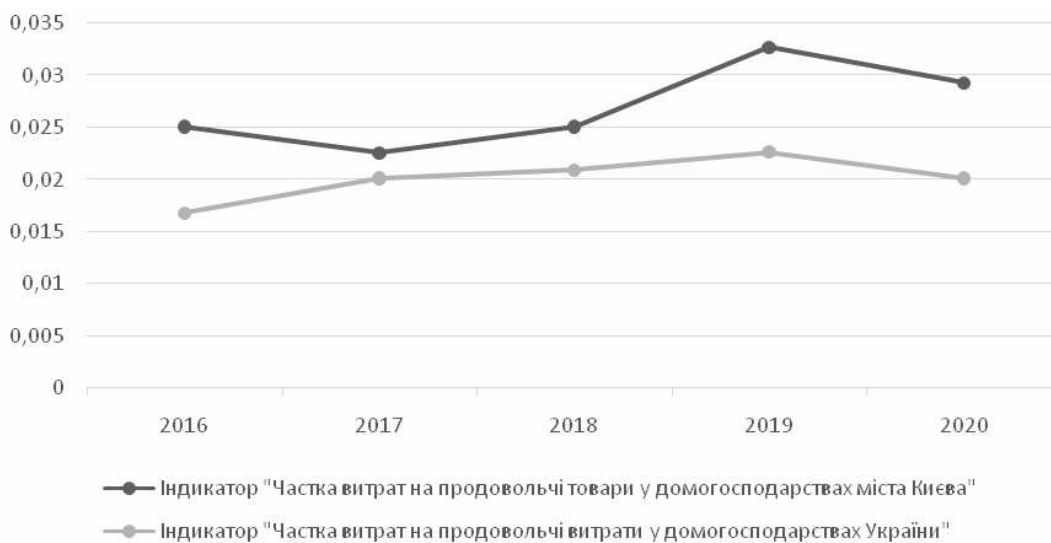
Результати розрахунків нормування за індикатором "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств, відсотків" для домогосподарств міста Києва (табл. 4) та в цілому в Україні (табл. 5).

Динаміка кількісного нормованого значення одиничного показника-індикатора "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств, відсотків" показує зростання величини цього індикатора за роками (рис. 1). Зважаючи на те, що цей індикатор є дестимулятором, то можна констатувати негативну тенденцію зміни цього індикатора, що негативно впливає на рівень соціальної безпеки міста.

За наведеним графіком (рис. 1) можна зробити висновок, що рівень витрат на продовольчі товари у домогосподарствах міста Києва вище, ніж у домогосподарствах в цілому в Україні.

ВИСНОВКИ

Нестабільність економічної та політичної ситуації в Україні негативним чином позначилася на економіці домогосподарств. Зростання цін на продовольчі товари та послуги для населення змусило домогосподарства України витратити більше ресурсів на споживання, що негативно вплинуло на рівень заощаджень домогосподарств. За проведеним аналізом ресурсів та витрат домогосподарств Києва та України за період 2016-2020 рр. зроблено висновок, що доходи домогосподарств зростали більш швидкими темпами, ніж витрати. Доходи домогосподарств міста Києва у 2020 р. на 45,22% перевищували доходи домогосподарств в цілому в Україні. Витрати домогосподарств

Рис. 1. Динаміка нормованого кількісного значення одиничного показника-індикатора "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств"

Джерело: складено авторами.

міста Києва перевищували витрати домогосподарств в цілому в Україні на 25,29 %. Проте рівень споживчих витрат залишається ще досить високим: у 2020 р. споживчі витрати на одне домогосподарство міста Києва склали 94,4%, а в середньому на одне домогосподарство в Україні 91,4 % від сукупних ресурсів. У споживчих витратах домогосподарств міста Києва у 2020 р. 42,6 % витрачено на продукти харчування, в середньому в Україні цей показник склав 48,1 %. Значний обсяг витрат на домогосподарств на продукти харчування негативним чином впливає на рівень соціальної безпеки міста. Дослідження динаміки зміни одного показника-індикатора "Частка витрат на продовольчі товари в споживчих грошових витратах домогосподарств, відсотків" за період 2016 — 2020 рр. показав наростання значення цього показника. Питома вага цього індикатора у рівні соціальної безпеки склала у 2020 р. по домогосподарствах міста Києва 2,9 %, а по домогосподарствах України в середньому 2,0%. Зважаючи на те, що цей індикатор є дестимулятором, то його тенденція до зростання негативним чином впливає на рівень соціальної безпеки як міста Києва, так і України в цілому.

Література:

1. Біль М.М., Мульська О.П. Моделі поведінки домогосподарств та регіональні особливості їх формування в Україні. Регіональна економіка. 2021. № 2. С. 53—60.
2. Біль М.М., Мульська О.П. Економічна поведінка домогосподарств та їхній добробут: моделі і форми взаємовпливу. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2020. Вип. 5 (145). С. 3—8.
3. Мульська О.П. Концептуальна сутність зв'язку економічної поведінки домогосподарств і розвитку територій. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/24>
4. Маршук А.М., Поліщук К.В. Особливості заощаджувальної поведінки домогосподарств України в умовах пандемії. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/350/335>
5. Мелих О.Ю. Заощадження домогосподарств: соціально-економічна роль та тенденції формування в Україні. Ефективна економіка. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8343>
6. Булавинець В.М. Особливості заощаджувальної поведінки домогосподарств в Україні.

Ефективна економіка. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6788>

7. Белова І.В., Д'яконова І.І., Пахненко О.М., Бухтіарова А.Г. Аналіз моделі поведінки домогосподарств в Україні напередодні та в умовах поширення Covid-19. Вісник СумДУ. Серія "Економіка". 2020. № 4. С. 112—120.

8. Офіційний сайт Верховної Ради України. Проект Закону про домогосподарства (домоекономіку) № 6539 від 21.01.2022. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73617

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистична інформація. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 30.01.2022).

10. Офіційний сайт. Головне управління статистики м. Києва. Статистична інформація. URL: <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php?c=255&lang=1> (дата звернення 30.01.2022).

11. Лойко В.В., Лойко Д.М., Руденко В.С. Розвиток домогосподарств України як складової економічної безпеки національної економіки. Агросвіт. 2020. № 13—14, С. 4—11.

12. Лойко Д.М. Динаміка змін у структурі споживання домогосподарств України. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки. 2018. № 7. С. 107—112.

13. Лойко Д.М. Динаміка структурних зрушень споживчих сукупних витрат домогосподарств України та Чехії. Вчені записки Університету "КРОК". 2018. № 4 (52). С. 31—35.

14. Лойко Д.М. Аналіз динаміки споживчого попиту в Україні: інноваційні зміни у поведінці споживачів. Бізнес-навігатор. 2019. № 6.1-1 (56). С. 94—98.

15. Лойко Д.М. Динаміка споживання продуктів харчування у домогосподарствах України та Чехії. European scientific journal of Economic and Financial innovation. 2018. № 1. С. 77—82.

16. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

References:

1. Bill, M.M. and Mulska, O.P. (2021), "Models of consumer behavior of households and regional features of their formation in Ukraine", Regional'na ekonomika, vol. 2, pp. 53—60.
2. Bill, M.M. and Mulska, O.P. (2020), "Economic behavior of households and their well-being: models and forms of interaction", Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy, vol. 5 (145), pp. 3—8.

3. Mulska, O.P. (2021), "The conceptual essence of the connection between economic behavior of households and territorial development", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 24, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/24> (Accessed 3 February 2022).

4. Marshuk, L.M. and Polishchuk, K.V. (2021), "Features of saving behavior of Ukrainian households in a pandemic", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 25, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/350/335> (Accessed 3 February 2022).

5. Melykh, O.Yu. (2020), "Household savings: socio-economic role and trends in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8343> (Accessed 4 February 2022).

6. Bulavinets, V.M. (2018), "Features of saving behavior of households in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6788> (Accessed 4 February 2022).

7. Belova, I.V., Dyakonova, I.I., Pakhnenko, O.M. and Bukhtiarova, A.G. (2020), "Analysis of the pattern of behavior of households in Ukraine on the eve and in the context of the spread of Covid-19", *Visnyk SumDU. Serii "Ekonomika"*, vol. 4, pp. 112—120.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), "Draft Law on Households", available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73617 (Accessed 4 February 2022).

9. The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2022), "Statistical information", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 3 February 2022).

10. Official website of the Main Statistics Department of Kyiv (2022), "Statistical information", available at: <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=255&lang=1> (Accessed 3 February 2022).

11. Loiko, V.V., Loiko, D.M. and Rudenko, V.S. (2020), "Development of Ukrainian households as a component of economic security of the national economy", *Ahrosvit*, vol. 13—14, pp. 4—11.

12. Loiko, D.M. (2018), "Dynamics of changes in the structure of household consumption in Ukraine", *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka". Serii: Ekonomichni nauky*, vol. 7, pp. 107—112.

13. Loiko, D.M. (2018), "Dynamics of structural changes in consumer aggregate expenditures of households in Ukraine and the Czech Republic", *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, vol. 4 (52), pp. 31—35.

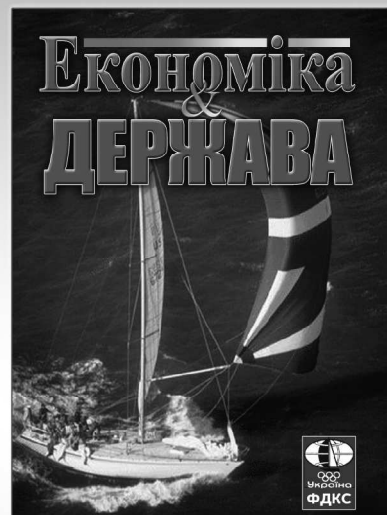
14. Loiko, D.M. (2019), "Analysis of the dynamics of consumer demand in Ukraine: innovative changes in consumer behavior", *Biznes-navihator*, vol. 6.1-1 (56), pp.94—98.

15. Loiko, D.M. (2018), "Dynamics of food consumption in households in Ukraine and the Czech Republic", *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, vol. 1, pp. 77—82.

16. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), Order "Methodical recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (Accessed 4 February 2022).

Стаття надійшла до редакції 05.02.2022 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

**наукове фахове видання України
З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ**

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73